

គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ នៅកម្ពុជា

Committee for Free and Fair Elections in Cambodia

ខុមហ្វ្រែល COMFREL

ថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣

សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន ស្តីពី

ការសង្កេតការណ៍ដំណើរការបើកកញ្ចប់សុវត្ថិភាព "ក" ដើម្បីឆ្លៀតផ្លាស់ប្តូរផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រនីតិកាលទី៥ សម្រាប់មណ្ឌលខេត្តក្រចេះ

Vision : A democratic society that democratization in particular democratic elections are promoted and qualified to bring benefits to people.

ទស្សនៈវិស័យ ៖ ដើម្បីឱ្យការបោះឆ្នោតមានគុណភាព និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដែលនឹងនាំមកនូវផលប្រយោជន៍ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ។

ខុមហ្វ្រែលបានចូលរួមសង្កេតការណ៍ទៅលើដំណើរការបើកកញ្ចប់សុវត្ថិភាព "ក" កាលពីថ្ងៃ២៥ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ដែលធ្វើឡើងនៅទីស្នាក់ការគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត(គ.ជ.ប)។ ការបើកកញ្ចប់សុវត្ថិភាព"ក" ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅ ១៣ការិយាល័យ ដែលក្នុងនោះរួមមាន៖ការិយាល័យលេខ ០២៥៩ ០២៦០ ០២៦១ ០២៦២ ០២៦៣ ០២៦៦ ០២៧៧ ០២៧៨ ០៣៤៥ ០៣៦៨ ០៣៧៤ ០៤០៧ និង០៤២៤ ដែលស្ថិតនៅឃុំស្វាយជ្រះ ស្រុកស្នួល ខេត្តក្រចេះ យោងទៅតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញលេខ ២៨/២០១៣.កបធ.សសរ ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ឆ្លើយតបទៅនឹងពាក្យបណ្តឹងតវ៉ាលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ។

ការសង្កេតឃើញថា កញ្ចប់សុវត្ថិភាព"ក" ចំនួន៨ (០២៥៩,០២៦០,០២៦១,០២៦២ ,០២៧៧,០២៧៨ ,០៣៤៥ និង ០៣៦៨) ត្រូវបានបើកចំហស្រាប់ ដោយមិនបានបិទការលើមាត់កញ្ចប់ ដែលអាចងាយស្រួលក្នុងការកែប្រែ ឬផ្លាស់ប្តូរទិន្នន័យដែលមាននៅក្នុងកញ្ចប់សុវត្ថិភាព"ក"នេះ។ ចំណែកការិយាល័យលេខ០២៧៨ មិនបានសរសេរលេខការិយាល័យលើកញ្ចប់សុវត្ថិភាព "ក"។ ការមិនបិទកញ្ចប់នេះជាភាពមិនប្រក្រតីធ្ងន់ធ្ងរមួយដែលនឹងរឹតតែប្រយោជន៍ឱ្យបិទកញ្ចប់សុវត្ថិភាព"ក" បើយោងតាមប្រការ៨.១៣.២ "...ឯកសារពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងកញ្ចប់សុវត្ថិភាព"ក" ហើយត្រូវបិទភ្ជិតដោយការសុវត្ថិភាពដែលបម្រុងស្រាប់ និងបំពេញលេខកូដការិយាល័យនោះឱ្យបានត្រឹមត្រូវ....."។

ម្យ៉ាងទៀត មានការប្រើប្រាស់បិទភ្ជិតព័ណ៌ខុសគ្នាក្នុងការគូសគំនូសសម្លេងឆ្នោតក្រដាសផ្ទាំងធំតែមួយនៅការិយាល័យមួយចំនួន មិនតែប៉ុណ្ណោះក្រដាសផ្ទាំងធំ ភាគច្រើនហាក់ដូចជាបានបន្ថែមតារាងសម្រាប់គូសសម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្សតូចៗ បច្ច្រៀតជាមួយគណបក្សបីគឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ និងគណបក្សហ៊្វុនស៊ិនបិច។ នេះមានន័យថាក្រដាសផ្ទាំងធំ ត្រូវបានបែងចែកតារាងសម្រាប់គូសសម្លេងឆ្នោតគណបក្សបីខាងលើ រីឯការបែងចែកតារាងសម្រាប់គូសសម្លេងឆ្នោតគណបក្សតូចៗ ត្រូវបានបន្ថែមនៅពេលក្រោយ។ ដោយឡែកទម្រង់១១០២ ភាគច្រើនមានស្នាមប្រើប្រាស់ទឹកលុបដោយកែប្រែទិន្នន័យ។

ចំពោះការផ្ទៀងផ្ទាត់ទិន្នន័យក្នុងឯកសារ១១០២¹ ១១០៨² និងក្រដាសផ្ទាំងធំ សម្រាប់គូសសម្លេងឆ្នោត ៨ការិយាល័យទិន្នន័យដូចគ្នាទាំងស្រុង។ ចំណែកឯ ៥ការិយាល័យផ្សេងទៀតមានការខុសសម្លេងឆ្នោត ដូចជា ការិយាល័យលេខ ០២៥៩ សម្លេងឆ្នោតគណបក្សសញ្ជាតិកម្ពុជានៅក្នុងទម្រង់១១០៨ មានការខុសគ្នាជាមួយ១១០២ និងផ្ទាំងក្រដាស ស។ ការិយាល័យលេខ ០២៦០ សម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្សសញ្ជាតិកម្ពុជា គណបក្សសាធារណរដ្ឋ ប្រជាធិបតេយ្យ គណបក្សខ្មែរឈប់ក្រ និងគណបក្សសម្ព័ន្ធដើម្បីប្រជាធិបតេយ្យមិនបានកត់ត្រាក្នុងទម្រង់១១០២ទេ។ ការិយាល័យលេខ ០២៧៦ សម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្សសញ្ជាតិកម្ពុជា គណបក្សសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ គណបក្ស ខ្មែរឈប់ក្រ និងគណបក្សសម្ព័ន្ធដើម្បីប្រជាធិបតេយ្យ មិនមានគូសសម្លេងឆ្នោតក្នុងក្រដាសផ្ទាំងធំទេ ខណៈដែល ទិន្នន័យនៅក្នុងទម្រង់១១០២ និង១១០៨មានទិន្នន័យ។ ការិយាល័យលេខ០២៧៧ សម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្ស ហ៊ុនស៊ុនប៊ុចក្នុងទម្រង់១១០២ ច្រើនជាងក្នុងទម្រង់១១០៨ និងក្រដាសផ្ទាំងធំ។ ចំណែកឯការិយាល័យលេខ ០២៧៨ សម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្សសម្ព័ន្ធដើម្បីប្រជាធិបតេយ្យក្នុងទម្រង់១១០២ ច្រើនជាងទម្រង់១១០៨ និងផ្ទាំងក្រដាស ស។

ប្រសិនបើផ្ទៀងផ្ទាត់ទម្រង់១១០២ ក្នុងកញ្ចប់សុវត្ថិភាព“ក” ជាមួយទម្រង់១១០៤ សម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្ស ប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សសង្គ្រោះជាតិមានចំនួនដូចគ្នា ប៉ុន្តែអ្វីដែលខុសគ្នាគឺទម្រង់១១០៤ មិនមានកត់ត្រាសម្លេង ឆ្នោតរបស់គណបក្សតូចៗនោះទេ ខណៈដែលលទ្ធផលឆ្នោតរបស់គណបក្សតូចៗមានស្ទើរគ្រប់ទាំងអស់ក្នុងទម្រង់ ១១០២ ក្នុងកញ្ចប់សុវត្ថិភាព“ក” ។ រីឯការខុសគ្នារវាងទម្រង់១១០២ និង១១០៤ គឺចំនួនសន្លឹកឆ្នោតបានការ និងមិន បានការ ដែលក្នុងនោះសន្លឹកឆ្នោតបានការនៅក្នុងទម្រង់១១០២ក្នុងកញ្ចប់សុវត្ថិភាព“ក”មានការកើនឡើង រីឯចំនួន សម្លេងឆ្នោតមិនបានការមានការថយចុះទៅវិញ។

បន្ទាប់មកខុមហ្វ្រែលបានធ្វើការពិនិត្យលទ្ធផលបោះឆ្នោតពីទម្រង់១១០២ក្នុងកញ្ចប់សុវត្ថិភាព“ក” ធៀបជាមួយ លទ្ធផលក្នុងទម្រង់១១០២ នៅក្រៅកញ្ចប់សុវត្ថិភាព“ក” ដែលបានបង្ហាញដោយ គ.ជ.ប នៅថ្ងៃទី១៥ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ការសង្កេតឃើញថា ការិយាល័យចំនួន៤មានទិន្នន័យមិនដូចគ្នា ដូចជាការិយាល័យ០២៧២ ០២៧៨ ០២៧៧ និង០២៦០ ដែលក្នុងនោះការិយាល័យ០២៧២ មិនមានកត់ត្រាសន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិបនៅក្នុងទម្រង់១១០២ ក្នុងកញ្ចប់សុវត្ថិភាព“ក” រីឯការិយាល័យ៣ទៀត សម្លេងឆ្នោតរបស់គណបក្សតូចៗមានទិន្នន័យខុសគ្នា។ ចំនួនសន្លឹក ឆ្នោតប្រែប្រួល ឬខុសទិន្នន័យ។

យ៉ាងណាមិញ បើគិតពីភាពខុសគ្នារវាង១១០២ និង១១០៤ គឺសរុបចំនួន២៨៧សន្លឹក ក្នុងចំណោម១១ ការិយាល័យ ដែលសន្លឹកឆ្នោតមិនបានការក្លាយជាសន្លឹកឆ្នោតបានការសំរាប់គណបក្សតូចៗ ប៉ុន្តែមានសំណួរហេតុអ្វី សន្លឹកឆ្នោតបានការទាំងនោះអាចនឹងមិនឲ្យទៅគណបក្សធំៗ?

ជាសរុបទម្រង់មានភាពមិនប្រក្រតីធ្ងន់ធ្ងរដែល៨ក្នុងចំនួន១៣កញ្ចប់សុវត្ថិភាព“ក” មិនត្រូវបានបិទ ហើយកញ្ចប់ “ខ” ក៏មិនបានបិទភ្លឹកដោយសេរីដូចមានចែងក្នុងបទបញ្ជា និងនីតិវិធីផងដែរ។ សំណួរដែលពុំទាន់មានចម្លើយថាតើវា ជាចេតនាជាប្រព័ន្ធក្នុងការចំហរកញ្ចប់នេះឬយ៉ាងណា? ហើយក៏មានសំណួរថាការកោសលុប និងកត់ត្រាមិនពេញលេញ ឬកែតួលេខអាចកើតជាប្រព័ន្ធឬទេ? មានភាពមិនប្រក្រតីទាក់ទិនការខុសទិន្នន័យពីការផ្ទៀងផ្ទាត់១១០២ និង១១០៤

¹ កំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត
² តារាងកត់ត្រាសម្លេងឆ្នោត

អាចប៉ះពាល់ដល់សន្តិកម្ម ពិសេសសន្តិកម្មគណបក្សតូចៗ ប៉ុន្តែមិនទាន់អាចសន្និដ្ឋានថាវាប៉ះពាល់លទ្ធផល ជាអាសនៈរបស់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ ឬគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជានៅឡើយទេ។ ដូចនេះ ការធ្វើសវនកម្មដោយចាប់ សំណាកដោយចៃដន្យគឺចាំបាច់ដើម្បីសិក្សាអំពីផលប៉ះពាល់។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង៖

១. កញ្ញា គង់ វ៉ារីន អ្នកសម្របសម្រួលផ្នែកអង្កេតខុមហ្វ្រែល ទូរស័ព្ទ៖ ០១២ ៦៥ ៤៩ ៥០

២. លោក ស៊ុន ទិត្យសីហា មន្ត្រីផ្នែកអង្កេតខុមហ្វ្រែល ទូរស័ព្ទ៖ ០១២ ២៥ ២៦ ៦១

បេសកកម្ម ៖ បេសកកម្មរបស់ខុមហ្វ្រែល គឺជួយបង្កើតបរិយាកាសគួរជាទីពេញចិត្ត និងមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ ទី១/ដើម្បីឱ្យមាន ដំណើរការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ តាមរយៈការបញ្ចុះបញ្ចូល តស៊ូមតិ ដើម្បីទទួលបាននូវក្របខ័ណ្ឌច្បាប់សមរម្យ, ការអប់រំ ដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកបោះឆ្នោត អំពីសិទ្ធិ និងសកម្មភាពចូលរួមសង្កេតការណ៍របស់ពួកគេ ដែលអាចរារាំងនូវភាពមិនប្រក្រតី ព្រមទាំងផ្តល់នូវរបាយការណ៍អង្កេតយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់រហ័ស ដើម្បីអាចឱ្យមានការវាយតម្លៃលើដំណើរការ បោះឆ្នោតមួយដែលមិនលំអៀង និងមិនប្រកាន់បក្សពួក ទី២/ ដើម្បីឱ្យមានអត្ថន័យនៃដំណាក់កាលក្រោយពេលបោះឆ្នោត តាមរយៈការអប់រំ និងវេទិកាសាធារណៈក្នុងគោលបំណងជំរុញលើកទឹកចិត្តប្រជាពលរដ្ឋឱ្យចូលរួមក្នុងកិច្ចការនយោបាយ និងការ ធ្វើសេចក្តីសម្រេចនានា ការតស៊ូមតិ/បញ្ចុះបញ្ចូលដើម្បីឱ្យមានការកែទម្រង់ ដំណើរការបោះឆ្នោតដែលបង្កើននូវគណនេយ្យភាព (ការទទួលខុសត្រូវ) របស់មន្ត្រីជាប់ឆ្នោត ព្រមទាំងផ្តល់នូវរបាយការណ៍អង្កេតយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់រហ័ស ដើម្បីអាចឱ្យមាន ការវាយតម្លៃមួយដែលមិនលំអៀង និងប្រកាន់បក្សពួក ទៅលើការបំពេញកម្មវិធីនយោបាយ និងដំណើរការអនុវត្តន៍ ការងាររបស់មន្ត្រីជាប់ឆ្នោត។